

DOMOVINA

Oglaš:

Na 1 mm x 80 inseratnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrtletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.

Usoda klerikalcev.

Naši klerikalci imajo smolo. Med srbskimi politiki so našli enega prijatelja in sicer v osebi Stojana Protića, enega voditeljev radikalne stranke. Temu se imajo klerikalci zahvaliti, da so bili tako dolgo zastopani v beograjski vladi in da so mogli na Slovenskem dolgo gospodariti neomejeno, popolnoma sami, kot v nepozabljenih Šusteršič-Lamptovih časih.

In klerikalci so upali, da ostane tako na vse večne čase, ker so mislili, da je Protić v radikalni stranki vsegamogočen in da se bo vse tako zgodilo, kakor bo on hotel in zahteval. Triperesna deteljica Korošec-Laginja-Protić je hotela državo razdeliti tako, da bi nad Srbi vladal Protić z radikalci, nad Hrvati Laginja s svojimi starimi pravaši, na Slovenskem pa, seveda, Korošec, Brejc in podobni.

Ta družba je že imela popolnoma gotov načrt za tako razdelitev države in ker je radikalna stranka med Srbi zelo močna, so naši klerikalci upali, da bodo v ustavotvorni skupščini, skupno z radikalci in hrvatskimi pravaši, velika večina in da bodo delali kar bodo hoteli.

Volitve so vse te račune temeljito pokvarile. Radikalci so sicer prišli iz volitev kot zelo močna stranka, ali za Protićevo politiko niso pokazovali nobenega smisla in v stranki je vzel v svoje roke vajeti stari in izkušeni politik in državnik Nikolaj Pašić. Pristaši bana Laginje so doživeli pri volitvah med Hrvati popoln polom, izvoljeni so bili samo trije poslanci te stranke in kak polom so doživeli naši klerikalci, je vsem še v dobrem spominu in tako je prišlo do tega, da bi imela triperesna deteljica Korošec-Laginja-Protić v ustavotvorni skupščini manjšino tudi ko bi radikalna stranka sledila politiki Stojana Protića, tudi v tem slučaju politika Korošca, Laginje in Protića ne bi imela uspeha, ker bi ostali vsi skupaj še v manjšini proti drugim strankam.

Ustavotvorna skupščina je mogla delati samo tako, da sta se združili dve najmočnejši stranki: demokratska in radikalna. In Pašiću se je posrečilo to doseči, on je sestavil vlado iz teh dveh strank in predložen je bil ustavni načrt, ki predvideva enotno državo s širokimi avtonomijami za manjše upravne enote.

Proti temu ustavnemu načrtu se je začel boj, ki so ga vodili v glavnem klerikalci, upajoč še vedno, da se jim posreči pridobiti na svojo stran radikalce, razbiti vlado in potem s pomočjo Protićevo — v kalnem ribariti. Klerikalci so pač preveč dali na Protićev vpliv in vedno so računali s tem, da se Protiću posreči potegniti radikalce iz zveze z demokrati, ali pa vsaj posejati razdor med same radikalce in na ta način onemogočiti Pašićevo vlado.

In začele so intrige. Protić je delal v radikalnem klubu noč in dan proti skupnemu delu radikalcev z demokrati, ampak sreče ni imel, radikalci ga niso poslušali, samo trije poslanci so se izjavili za njega, medtem se je pa Pašiću posrečilo še bolj utrditi svojo večino s tem, da so stopili v njegovo vlado tudi bosanski muslimani in slovenski samostojni kmetje.

To je bil hud udarec za Protića — tako hud udarec, da je izstopil iz radikalnega kluba, za njim pa izstopila najbrže še dva poslanca: Nastas Petrović in Lj. Jovanović, medtem ko tretjega, Momčila Ivanića, radikalci najbrže sami izključijo iz svoje srede in zrak bo prečiščen, klerikalci dobijo sicer tri ali štiri nove zavestnike, kar pa pomeni toliko kot nič, posebno ker je klub samostojnih kmetijskih poslancev ojačen z enim srbskim kmetijskim poslancem, ki je izstopil iz Avramovićevega zemljoradniškega kluba in se pridružil našim samostojnim, a pričakovati je, da mu bodo sledili še drugi, ker vlada v kmetiskem ljudstvu srbskega dela našega naroda vedno večje nezadovoljstvo z Avramovićevo politiko.

S temi spremembami se je vlada Nikolaja Pašića še bolj utrdila, ker so iz strank, na katere se ona naslanja, zginili intriganti in to pomeni — popoln polom politike naših klerikalcev, ki so s pomočjo teh intrigantov hoteli splezati na površje. Ustavni načrt je bil v odboru že sprejet in sedaj pride v razpravo v ustavotvorni skupščini, kjer bo tudi sprejet z veliko večino in upati je, da bomo imeli že v juniju sprejeto in proglašeno ustavo, s katero bomo lahko zadovoljni.

Kaj storijo sedaj naši klerikalci, ko je ves polom njihove politike tako očividni?

Ti v zadrego ne pridejo. Intrigirali bodo dalje in tako daleč, da se jih bo vsakdo že od daleč izogibal in igrali bodo najbolj žalostno vlogo v našem političnem življenju, dokler popolnoma ne zginejo s površja kot stranka, ki se ni mogla in tudi ne hotela vživeti v nove razmere, temveč je ostala zvesta svoji protinarodni preteklosti.

Ta stranka mora biti tepena tudi pri občinskih volitvah in pri vsakih novih volitvah — to bo njena usoda, plačilo naroda za njene grehe v preteklosti in sedanjosti.

Še par besedi o važnem vprašanju.

Zadnjič smo na tem mestu govorili o potrebi društvenega življenja in prosvetnega dela po deželi. Rekli smo, da je tu posebno učiteljsvo poklicano na delo, učiteljsvo pa naj najde opore pri naših mladih fantih in dekletih — tako bodo rastle

čitalnice, knjižnice, pevska društva in gledališke predstave. Povsod ni mogoče vsega izvršiti — nekaj pa se dá doseči povsod. Vprašanje je tako važno, da govorimo danes še enkrat o tem, želimo pa, da bi o tem spregovorili razni naši znanci z dežele.

Medtem je poverjenik dr. Skoberne govoril v Kranju na zborovanju učiteljskega društva tudi o tem vprašanju. Rekel je, da ima učitelj dvojno nalogo: vzgajati v šoli in skrbeti za prosvetno delo izven šole. Gosp. poverjenik je izvajal sledeče:

«Zalostna vojna je zapustila našemu narodu odstudno strast alkoholizma, ki jo namerava država zatreti z vsemi razpoložljivimi pripomočki. Najboljši sobojevnik ji bode vseka-kor ljudska šola.

V našem narodu ne opažamo tiste iskrene domovinske ljubezni, kakor jo izpričuje priprosti srbski seljak. Nujno je tedaj potrebno, da se učiteljsvo posveti prosvetnemu delu. Prireja naj predavanja in igre, poučuje naj šoli odraslo mladino petja, primerne godbe itd., gospodične in gospe učiteljice naj se ne odtegujejo ljudstvu, tja insem naj posejajo preproste seljačke družine, navajajo naj gospodinje k redu in snagi, poučujejo naj jih umnega gospodinjstva, venzenja i. dr. — Pri kvalifikaciji učiteljsva se bode odslej najbolj upoštevalo izvenšolsko delovanje».

Naše prosvetno delo bo torej poslej deležno vladne podpore, kar je v redu. Prof. Ozvald je napisal v zadnji «Njivi» lep članek o ljudski univerzi na Nizozemskem. Tam se je ta stvar tako udomačila, da si sedaj ljudje brez ljudske univerze sploh ne morejo predstavljati nadaljnega napredka. Ljudska univerza jim je postala življenska potreba. In kaj je ljudska univerza? Nič drugega kakor poljudna priprosta predavanja, ki se vrše po kmetih. Če bi šel človek danes pri nas predavati na kmete — Bog ve, ali bi dobil dovolj slušateljev? To pa zato, ker tega nismo vajeni. Na Danskem in drugod je to drugače: tam pride vsa vas poslušat predavatelja. Zato pa je Danska n. pr. ena najbogatejših držav in je slavná posebno po svoji izborni kmetijski organizaciji. Šola dá človeku samo podlago, da zna čitati in pisati. V tistih otročjih letih človek še tega daru prav ceniti ne zna. Šele potem, ko pride iz šole, zapazi, da se mu je treba še mnogo učiti in da bo tem lažje in tem boljše živel, čim bolj bo poznal razmere. Vse to naj človeka nauče ljudska predavanja. Naši znanstveniki in kulturni delavci pojdejo gotovo radi na deželo ali v mala mesta predavat, če bodo povabljeni. Zato naj bi društva po deželi budila zanimanja za te stvari. Na Češkem se po možnosti predava s skioptičnimi slikami ali s filmom. Tudi pri nas bo baje «akademija» o jeseni priredila celo vrsto takih predavanj. Dobra predavanja bi torej precej vzbudila zanimanja in čez nekaj let, bi bi-

lo tudi pri nas, kakor na Danskem, da bi ne bilo treba za predavanja šele agitirati, ampak bi prebivalci po deželi sami komaj čakali, da bi slišali zopet kaj novega in zanimivega. En kraj bi dal drugemu vzgled in tako bi se dalo kmalu doseči lepih uspehov. Za vse to pa je potrebna organizacija prosvetnih društev. Zato se je v Ljubljani ustanovila «Zveza kulturnih društev». Ta «zveza» ima namen pripraviti sredstva, da bodo mogla kulturna društva delati. N. pr. neko društvo bi rado igralo kako igro, pa nima primerne igre. Za to bo poskrbela «Zveza». Začela bo izdajati zbirko najboljših ljudskih iger za naše male pokrajinske odrede. Taka društva ne bodo več v zadregi za igre, ampak si jih bodo lahko izbrali razmeram primerno, ker tu in tam ni dovolj velik oder, drugod ni igralcev itd. S tem bo mnogo pomagano. Po možnosti bo «Zveza» skrbela tudi za druga sredstva. Do zdaj je «Zveza» izdala dva zvezka svoje zbirke «Prosveti in zabavi», kjer bodo izšla primerna starejša dela za naše ljudske knjižnice. «Zveza» sama bo posredovala tudi nakup knjig za ljudske knjižnice, ker so nekatera založništva obljubila popust pri knjigah. «Zveza» ima naročenih že več omaric za ljudske knjižnice itd. Seveda more biti deležen darov «Zveze» samo, kdor je včlanjen. «Zveza» je poslala poziv vsem društvom. Doslej se jih je odzvalo 150. Treba pa je mnogo društev oživiti, oziroma na novo ustanoviti. «Zveza» bo potem skrbela za predavatelje in za razne stvari, ki bodo potrebne pri društvenih prireditvah, posebno za knjige in igre. Drugo si bodo društva sama sčasoma nabavila. Kakor se torej vidi, se povsod dela za oživljenje našega društvenega življenja. Čim več bo delavcev, tem prijetnejše bo delati in tem več bo uspeha. Zato želimo, da se priglasijo k «Zvezi kulturnih društev» (Ljubljana, Narodni dom) vsa še neprijavljena društva. Te dni izidejo posebna navodila, vzorna pravila itd. Z izdajanjem dobrih ljudskih iger se začne čim preje. Zato naj se povsod po deželi premišlja o tem važnem vprašanju.

Zakaj smo izgubili Koroško?

Čudno je pri nas. Kadar se dogodi kaka korupcija, časopisje ene ali druge stranke zažene hrup, prav kmalu pa vse obmolči in korupcijska afera izgine v pozabljene. Izgleda kakor, da bi pri vsaki stranki kaj smrdelo in da zato nihče nima poguma brez ovinkov in brez ozirov povedati javnosti resnice ter razne korupcije žigosati tako kot bi to bilo treba v javnem interesu. Tako je bilo tudi z našo izgubljenjo Koroško. Naše dnevno časopisje je takoj po plebiscitu zavračalo krivdo za slab uspeh na druge, le onih, ki so imeli vodstvo plebiscita v rokah in so zanj v prvi vrsti odgovorni, ni nihče pri-

jel in nihče klical na odgovor. Krive je delalo naše časopisje nemčurje, ki so goljufali, Italijane, ki so porabili vpliv v plebiscitni komisiji za Nemce, celo Srbe so delali odgovorne za neuspeh, le tega se ni upal nihče povedati, da nas je upravnostila na Koroškem brezmejna korupcija, ki se je razpasla v plebiscitni cono pod protektoratom takratnega deželnega predsednika dr. Brejca. Nad 100 milijonov kron je takratna klerikalna ljubljanska vlada zabila na Koroškem za plebiscit. Kaj vse bi se dalo s tolikim denarjem dobrega in pametnega storiti! Dr. Brejc pa je vodil agitacijo na Koroškem tako kot bi se pripravljala na volitve v konstituanto. Skoraj ves denar se je porabil le za korist klerikalnih pristašev, ki bi morali biti tudi zastoj Slovenci, ako naj koroško slovenstvo sploh postoji. Milijone in milijone so dobili na prosto razpolaganje razni klerikalni veljaki, ki so se zbirali pod to, ali ono »narodno« firmo. Še danes nihče ni ugotovil kako se je ves denar porabil, za kaj in za koga se je izdal. Ugotovljeno je le, da se je kradlo, ropalo in gospodarilo tako, da se je na Koroškem vsak pošten in pameten človek zgražal. Ako bi se 100 milijonov pametno in pošteno porabilo, bi bil brezdvomno rezultat dober. Ker so bili vseh podpor deležni le slovenski klerikalci in ker se je Nemce in nemškutarje odpravilo od klerikalnega korita, se je v naših narodnih nasprotnikih le še povišala odprta sila proti nam. Poleg brezvestnosti je pa vladala na Koroškem tudi še upravna brezglavnost, kateri je načeloval sam dr. Brejc. Komandirali so pogostokrat najobskurnejši elementi in najgrše dr. Brejčeve kreature. Javna tajnost je, da se sedaj vrši preiskava Brejčevega gospodarstva na Koroškem, mi pa smo prepričani, da bo tudi ta preiskava zašla v pesek in da se bo na vse zadnje čez vso koroško korupcijo pokrili plašč usmiljenja, če ne pod drugo, pa pod firmo ozirov na narodne in mednarodne naše interese. Edino pravilno bi pa bilo, da bi se vsa zadeva zlasti afera o »Koroški gospodarski družbi«, izročila sodišču ter da bi se brez usmiljenja kaznovalo in zigosalo vse krivce, ki so izkoristili koroški plebiscit za svoj žep ter tako zapečatili našo narodno nesrečo na Koroškem. To se nam je zdelo potrebno povedati že danes, v bodoče se bomo pa lahko pečali še s podrobnostmi koroške korupcije, pa naj se je klerikalci še tako ženirajo in boje.

Dopisi.

Iz Dola pri Ljubljani. »Domoljub« je v svoji 13. številki poročal, da se je na ukaz g. A. Ribnikarja sestavila stanovanjska komisija, ki je vrgla »Slovensko katoliško izobraževalno društvo« iz lastne hiše na cesto. V resnici taka komisija sploh ne obstoja in imenovano društvo se nahaja še vedno nemoteno tam, kjer je bilo in prav pridno vzgaja državni sovražne elemente. Enako nesramna laž je, da je bivši deželni predsednik doktor Žerjav ukazal vreči iz stanovanja neko družino, samo zato, da je dobila prostor svobodomiselna brezverska knjižnica. Pri nas se ni ustanovila nobena, najmanj pa brezverska knjižnica, pač pa je hotelo katoliško izobraževalno društvo lansko leto vreči na cesto g. Fr. Zorca, ker se ni strinjal z intrigami naših klerikalnih veljakov, s katerimi so hoteli uničiti naše gasilno društvo.

Iz Dolnega Logatca. Pri nas se že zopet stara pesem poje. Komaj so nas zapustili Italijani, pa so nam oblasti postavile za našega občinske-

ga gerenta zloglasnega klerikalca Jakoba Slavca, bivšega klerikalnega župana, ki so ga Lahi odstavili kot župana, za kar smo jim bili hvaležni. Sedaj smo ga pa zopet dobili in ta bivša roka dr. Šusteršiča bo gotovo vodila tudi občinske volitve. Tako bomo mi, ki smo do sedaj trpeli pod laškim terorizmom, trpeli sedaj pod klerikalnim terorizmom. Ali je to potrebno? Ali ni v naši občini drugga človeka, ki bi se mu moglo poveriti vodstvo občine? Ako se misli, da smo v Dolnem Logatcu sami tihotapci, povemo onim, ki tako mislijo, da je Jaka Slavec eden glavnih tihotapcev, vsi drugi so bolj čistih rok. Povemo na glas, da Slavec ni gerent po naši volji in zahtevamo z vso odločnostjo, da se ga odstrani in nadomesti s človekom, ki vživa več zaupanja v ljudstvu kot ta nekdanji vneta pristaš triperesne deteljice v deželnem odboru.

Iz Dobrunj. Kdo vse sili na površje. Zdaj, ko je dobil Karel Habsburg korajžo, da je priromal na Madžarsko, četudi za nekaj dni, bi prišel tudi hruški Korbar rad zopet na županski stolec, katerega mu je odvezla kot žužemberškemu Vehovcu Narodna vlada, ker si misli, da je vedno lepše kot župan živeti kot pa delati. To je tisti mož, ki je izjavil, da so mu raznesle občinske račune kokoši, ko bi jih moral oddati gerentu. Kljub temu so pa našli nekaj teh računov in izsledili nekaj občinskih tisočakov v Korbarjevem žepu, katere je moral vrniti. Za 7000 K se pa še brani, da si je deželna vlada že razsodila, da jih mora plačati. Da je stvar jasna, izpričuje najbolj dejstvo, da mu niso mogli teh »pomot« niti lastni pristaši pokriti s plaščem usmiljenja, ampak je podpisal dotični akt Remec sam, torej član stranke, za katero se je Korbar toliko pehal. Kako je delal ta Šusteršijanec med vojsko, kaže njegovo pismo nekdanjemu predsedniku baronu Schwarzu, ki ga imamo v rokah. Tu piše: »Kot avstrijski patrijot vršim z veseljem in poštivalnostjo svojo dolžnost napram Vladarju in domovini v težkih dneh sedanje vojne. Ker skrbim, da dobi država dovolj delavcev, rokodelcev in obrtnikov, mi mečejo nasprotniki države polena pod noge.« Nato imenuje imenoma tistega moža, ki se je upal kljub vojnim razmeram zoperstaviti njegovemu »patrijotičnemu« delu. Bilo bi škandal, ako bi dobil tak mož le en glas. Zato občani Dobrunj, pokažite na dan občinskih volitev, da vam je za pošteno občinsko gospodarstvo in da niste šleve ali troti in hlapei. V občinski odbor ne sodijo avstrijski patrijoti in ljudje, katerim odnašajo potrebne račune kokoši! Posebno se pobrigajte za volitve tisti delavci, obrtniki in rokodelci, katerih se spominja Korbar v svojem pismu! Pri volitvah naj pokaže zrelost in močnatost predvsem ljubljanska okolica.

Iz Sore. Tudi v naši župniji mnogo trpimo pod farovškim jarmom in zato je dobro, da tudi širša javnost nekaj zve o našem župniku Kajdišu. Pred nedolгим časom je naročil cel vagon cementa za popravo cerkvenih stopnic, nikogar pa ni vprašal poprej, kdo bo to plačal. Sicer se pa naš župnik najbolj zanima za politično protidržno orlovsko organizacijo, ki jo namestila ustanoviti in ji tukaj postaviti lasten dom iz starodavne, od tlačanskih faranov sezidane kaplanije in za to hoče porabiti cement, namenjen za omenjene stopnice. To pa, seveda, ne zadostuje in zato berači in naravnost izsilja od faranov prispevke v lesu ali pa denarju. Pa tudi pri nas ljudje niso več tako neumni in se ne bodo dali več tako izkoristiti od župnika. Župniku svetujemo, da se bolj zanima za versko vzgojo in opusti politiko, da ne usahne vera popolnoma. Sedaj agitira župnik na vse pretege za občinske volitve, pomaga mu pa občinski sluga, ki je bil po prevratu strasten komunist, potem pristaš SKS, sedaj je pa v Esolesu.

Razširjajte „Domovino!“

Politični pregled.

V ustavotvorni skupščini v Beogradu

se položaj čisti

in čem bolj se približuje končna odločitev v ustavnem vprašanju, tem jasnejši postaja položaj. Radi ustavnega vprašanja je prišlo najprej do razdora v zemljoradniškem klubu, iz katerega so izstopili slovenski samostojni kmetje, katerim se je pridružil še en srbski kmet, pričakuje se pa, da jih pristopi še več. Vzrok je v tem, ker je vodstvo zemljoradniškega kluba premalo kmetsko in preveč komunistično in zato ga pravi kmetjski zastopniki zapuščajo. Do razcepa je prišlo tudi v radikalnem klubu, ali ne do takega, kakor so to želeli in pričakovali naši klerikalci. Iz kluba je izstopil Stojan Protić, prijatelj naših klerikalcev, ki so upali, da potegne za sabo najmanj polovico kluba, pa bo potegnil menda samo še dva tovariša, od katerih je pa enega klub sam izključil iz svoje sredine.

In tako je navzlic vsem naporom naših klerikalcev in njihovih maloštevilnih zaveznikov

ustava zasigurana,

ker je večina za njo vedno večja. Sploh je položaj Pašičeve vlade v ustavotvorni skupščini popolnoma trden, kar se je pokazalo te dni, ko je minister za notranje stvari odgovoril na interpelacijo radi

«Obznane» proti komunistom,

proti kateri so nastopili komunisti z vso ogorčenostjo, podpirale so jih pa tudi nekatere druge stranke, med njimi, seveda, tudi naši klerikalci, ki so lani dali v Ljubljani streljati na komuniste, sedaj so pa njihovi dobri prijatelji. No, pa komunistom niti podpora od strani naših klerikalcev nič ni pomagala. Minister notranjih zadev je pojasnil vzroke, ki so vodili vlado pri njenih ukrepih proti komunistom in velika večina ustavotvorne skupščine je te ukrepe odobrila kot umestne in potrebne.

Sredi meseca maja, torej prav kmalu, bodo

volitve v italijanski parlament

in takrat bodo volili — prvič tudi naši zaslužni bratje na Notranjskem in Primorskem, ki stopajo v volilni boj v strnjanih vrstah pod jugoslovanskim imenom. Ampak številu izvoljenih jugoslovanskih poslancev ne bo odgovarjalo število našega naroda na Notranjskem in Primorskem, ker so Italijani uganjali pri sestavi volilnih imenikov naravnost nečuvane sleparije in so na tisoče jugoslovanskih volilcev izpustili iz imenikov, vpisali pa vse polno neupravičenih Italijanov. No, pa prej ali slej bo konec tudi italijanskim nasilstvom in tudi njihovi vladi nad našimi brati, za to se bo že poskrbelo.

Velike sile, ki so Avstrijo v sedanjih oblikah ustvarile, imajo sedaj težko nalogo

reševati Avstrijo

in posebne komisije se posvetujejo noč in dan o tem, kaj naj bi se storilo, da bi se Avstriji omogočilo življenje. Vse te komisije prihajajo do sklepa, da je za to treba v prvi vrsti denarja, prav veliko denarja, ki pa ga nihče noče dati, ker se vsak opravičeno boji, da posojenega denarja nikdar več videl ne bi. In tako se vršijo pogajanja na vse strani, Avstrija pa pri tem strada in se pripravlja na združitev z Nemčijo. Še v teku tega meseca bo na Tirolskem in Solnograškem, prihodnji mesec

pa tudi na Štajerskem ljudsko glasovanje, na katerem se bo ljudstvo vprašalo, ali je za nadaljnji obstoj samostojne Avstrije, ali pa za združitev z Nemčijo. Že danes je jasno, da se bo ljudstvo izreklo za veliko večino za združenje in kaj potem? Avstrija bo delala zmagovitim velesilam še velike skrbi, ker Avstrijci pravijo — čisto pravilno — da so Avstrijo ustvarili zmagovalci, ki naj tudi skrbijo za njo.

Radi Karla Habsburžana, ki je prišel v Budimpešto, pa se je moral kmalu vrniti v Švico, so nastali sedaj

na Madžarskem hudi politični boji,

ker eni so zadovoljni s tem, da je naša država, skupno s svojimi zavezniki, pregnala Karla z Madžarskega, drugi pa s tem niso zadovoljni. Karl pa tudi v Švici nima miru, ker takega pustolovca nikjer ne marajo in švicarske oblasti izvršujejo nad njim strogo nadzorstvo, tako da se nekdanji cesar nikakor ne more prosto gibati in odide najbrže na Španjo. Le čim dalje naj gre, ker Švica je preveč blizu in Karl bi mogel dobiti nove skušnjave!

V pregnanstvu in sicer na Nizozemskem se nahaja tudi nemški cesar s svojo družino in te dni je tam

umrla bivša nemška cesarica,

ki bo pa vendar vsaj pokopana v Nemčiji in sicer v Potsdamu pri Berlinu. Ampak prisostvovati bodo smeli pri pogrebu samo sorodniki in najbližji prijatelji, ker hoče nemška vlada preprečiti, da bi prišlo pri tej priliki do manifestacij za bivšo dinastijo, ki ima v plemstvu in generaliteti še veliko privržencev.

Na Ruskem se pa pripravljajo velike reforme. Boljševiki so sprevideli, da z dosedanjim načinom vladanja ne pridejo nikamor in začeli so najprej

popuščati kmetom,

pri katerih ne bodo več zastoj rekvirirali vseh njihovih poljedelskih pridelkov, temveč bodo morali kmetje samo del pridelkov oddati za prehrano mest, drugo bodo pa lahko prosto prodajali. S tem so boljševiki priznali pravico do zasebne lastnine, ampak priznati bodo morali še marsikaj, dokler na koncu koncev sami ne prenehajo biti — boljševiki. Oni so od svojega programa že v marsičem odstopili in bodo odstopali dalje in potem se bo Rusija zopet dvignila iz razvalin. In dvignil bo Rusijo v prvi vrsti ruski kmet, na katerem so si boljševiki že polomili zobe in proti kateremu so najprej morali vsaj malo odnehati. Odnehati bodo še bolj!

Gospodarstvo.

= **Prepoved izvoza.** Dežja še vedno ni, samo v Dalmaciji je deževalo zadostno, drugod, — posebno v krajih, kjer se pridelava največ živil — je pa še vedno suša. Z ozirom na vse to je sklenil ministrski svet, da ostane prepoved izvoza živil in krmil še nadalje v veljavi.

= **Carina na italijansko vino.** Ministrstvo trgovine dobiva posebno iz Dalmacije in drugod vedno nove predloge, da se pri sklepanju trgovinske pogodbe z Italijo določijo visoke carinske postavke na uvoz vina iz Italije. Ako se to ne zgodi, bi pomenila trgovinska pogodba z Italijo takorekč konec našega vinogradništva, vsekakor pa bi ono bilo silno oškodvano.

= **Novi mostovi.** Mesto Zemun je ločeno od Beograda po Savi, preko katere vodi samo železniški most. Ker sta oba mesta medsebojno zelo

navsezana, je na vsak način potreba postaviti preko Save most, ki bi vezal oba mesta, ker zveza s parniki nikakor ne zadošča velikemu prometu. Neki ameriški konzorcij se je ponudil naši vladi, da zgradi med Beogradom in Zemunom več mostov in uvede promet s tramvaji in omnibusi. Vsa dela bi izvršil na svoje stroške, zahteva pa koncesijo za 50 let. Vlada se bo v kratkem posvetovala o tej ponudbi, ki jo bo najbrže sprejela.

— **Tvornica briketov.** Z glavnico dveh milijonov dinarjev se ustanovi nova tvornica briketov, ki bo pretvarjala premogovni prah v brikete.

Beleške.

b **Skromni klerikalci.** Klerikalci pojejo hosano, ker je njihov prijatelj Protić izstopil iz radikalnega kluba, z njim pa menda izstopijo še trije drugi poslanci. Štiri zaveznike dobijo naši klerikalci v skupščini s 419 poslanci in so kar iz sebe samega veselja. So pač postali zelo ponižni in skromni, nekaj vsemogočni klerikalci!

b **Čudno prijateljstvo.** V Ljubljani je začel izdajati socijalni demokrat Prepeluh z nekaterimi prijatelji nov tednik «Avtonomist». Klerikalni «Slovenec» toplo priporoča ta list, četudi ni «katoliški». Nov dokaz, da se klerikalcem ne gre toliko za vero, kolikor za avtonomijo, s pomočjo katere mislijo zopet priti k koritom. Pa ne bo nič iz tega, ker avtonomije tudi «Avtonomist» ne bo dosegel, četudi se je socijalist zvezal s klerikalci!

b **Med komunisti vre.** Komunistični «junaki», ki so žugali z revolucijo, vislicami in drugimi podobnimi dobrotami, se bodo menda prav kmalu stekli med sabo. V Beogradu so se skregali, v Ljubljani pa tudi. Samo malo se jim je stopilo na prste, pa so se zlasali — med sabo. Čudna stranka, ki pravi, da je čisto delavska in revolucionarna, vodijo jo pa sami doktorji, profesorji in drugi «buržuji», ki bi z delavsko pomočjo radi prišli na površje in ko uvidijo, da to ne gre, se zlasajo med seboj.

Novosti.

* **Današnja številka «Domovine»** izide samo na štirih straneh, ker je tiskarna preobložena z drugim delom. Iz tega razloga smo odložili tudi «Svetovna vojna» in še marsikaj drugega gradiva na prihodnjo številko.

* **Zasluzeno odlikovanje.** Konjeniški podpolkovnik Švabić je odlikovan z redom belega orla 4. razreda v priznanje zaslug, ki si jih je pridobil v vojni. Posebno Ljubljana dolguje podpolkovniku Švabiću veliko hvaležnost, ker on jo je rešil pred italijansko okupacijo. Podpolkovnik Švabić je bil v avstrijskem vjetništvu v Salzburgu in se je ob prevratu vračal preko Ljubljane v domovino. Italijani so nemoteno nahajali proti Ljubljani in se že nahajali v njeni neposredni bližini. Podpolkovnik Švabić je hitro zbral iz Srbov, ki so bili v avstrijskem vjetništvu majhno krdelo in sporočil Italijanom, da se nahaja v Ljubljani že srbska vojska, ki bo segla po orožju, ako Italijani ne ustavijo svojega prodiranja. Italijani so se res ustavili v Logatcu. Švabić je ostal še nekaj časa v Ljubljani in je s svojimi vojaki vzdrževal mir in red v mestu in Ljubljana mu bo vedno hvaležna za velike usluge, ki jih je storil mestu.

* **Razmere v našem Prekmurju** so nad vse žalostne. Madžaronstvo tam drzno dviga svojo glavo in ko

je bil Karl na Madžarskem, so prišli k njemu tudi zastopniki naših prekmurjskih madžaronov. To so vse posledice nad vse lahkomišelnosti politike, ki jo je v Prekmurju vodila Brejčeva klerikalna vlada. V Prekmurju je treba z vladne strani odločnosti in doslednosti. V te kraje je treba poslati najboljše, najposobnejše uradnike in učitelje, posebno pa je treba paziti na večino tamošnjih duhovnikov, ki so navzlic temu, da so po večini slovenskih mater sinovi, najbolj strupeni madžaronski agitatorji. V Prekmurju se mora vzpostaviti jugoslovanska državna avtoriteta in sicer če ne z milim, pa s silo! Ljudstvo te deželice je po ogromni večini slovensko in naša državna uprava ne sme trpeti, da bi se med njim še dalje nemoteno paslo madžaronsko hujskanje.

* **Ivan Kramer †.** V Trbovljah je umrl v noči od nedelje na ponedeljek v 63. letu starosti trgovec in posestnik Ivan Kramer, vnet rodoljub, kremenit značaj, ki ima za našo narodno stvar v Trbovljah in okolici ogromne zasluge. Avstrijska vlada je hotela s pomočjo Trboveljske premogokopne družbe na vsak način ponemčiti Trbovlje in okolico, ampak pok. Kramer se je postavil odločno po robu, zbiral je okolu sebe vse, kar je bilo narodno-zavednega, budil zaspane in preprečil vse črne nakane vlade in Trboveljske premogokopne družbe. Popojnik je bil zelo delaven na vseh poljih javnega življenja, ustanovil je v Trbovljah Sokola in pevsko društvo in 30 let je načeloval tamošnjemu gasilnemu društvu. Zato je tudi vžival ne samo v celem Posavju, temveč tudi daleč naokoli velik ugled. Pokojnik je oče ministra na razpoloženju dr. A. Kramerja. Pogreb je bil predvčerajšnjim. Naj v miru počiva delavni in zaslužni mož!

* **Dva nova tednika.** V Ljubljani sta začela izhajati pretekli ponedeljek dva nova tednika s popolnoma nasprotnim programom. Prvi, «Ponedeljek» je odločen zagovornik narodnega edinstva in močne države, medtem ko je «Avtonomist» zaplaval v vprašanju ureditve države v klerikalne vode. Žalostno je, da nasledajo — četudi samo v enem vprašanju — klerikalcem celo ljudje, ki sicer niso klerikalnega mišljenja in pri vsem tem je dobro samo to, da so to samo izgubljeni posamezniki, ki jim nihče ne bo sledil, ker kdo pri nas resnično narodno misli in čuti, ta ne bo podpiral stremljenja, ki imajo za cilj slabitev naše narodne države. Jugoslovani smo en narod in imeti hočemo močno, enotno, skupno državo. Te enotnosti niti «Avtonomist» ne bo razbil!

* **Nemška predrznost.** Pri nas je slovenščina edini uradni jezik, to bi lahko vedel tudi župni in dekanijski urad v Kočevju, ki izdaja tudi slovenskim strankam nemško pisane uradne izjave in potrdila. Te drzne nemške duhovnike je treba malo zlasati, da se bodo naučili spoštovati naš uradni jezik.

Klerikalni fašisti — nečuvenci škandal. Iz Ormoža nam poročajo: Naprednjak Jakob Voršič je najemnik v hiši klerikalca Ivana Rojsa. Da ga spravi ob kruh ter ga gmotno uniči, je Rojs Voršiču že opetovano odpovedal. Vse sodne instance so odpovedi razveljavile ter ugotovile, da Rojs ne postopa pravilno. Ker potom oblasti ni bilo uspeha, se je Rojs podal na pot sile. Dne 1. t. m. ob 8. uri zjutraj je zbral Rojs neko čudno družbo — med njo sta se nahajala sosvetnik Andrej Kelemina in občinski tajnik Franc Mlinar — ter ž njo naskočil Voršičeve prostore, Le energična intervencija pri geren-

tu Šerbecu je pomagala in to šele tedaj, ko mu je okrajno glavarstvo zapovedalo, da naj z orožništvom ščiti nedolžne žrtve. Rojs je sosvetnik in kot tak je zlorabljal občinskega tajnika in občinskega redarja. Zadnji je moral čedno družbo skupaj klicati, torej Rojsu pomagati pri fašistovskih hudodelstvih. V Ormožu vlada vsled tega silna razburjenost, simpatije vseh so na Voršičevi strani. Ali za to plačujemo občinskega tajnika in redarja? Vsi treznomisleči hočemo pri prihodnjih volitvah s to črno bando pošteno obračunati. Kaj pa porečejo k temu oblasti?

* **Sveta vojska** se imenuje društvo proti pijančevanju. To društvo je imelo preteklo nedeljo sestanek v Ljubljanskem «Unionu», kjer se je razpravljalo o pogubnem vplivu, ki ga ima alkohol posebno na mladino. «Sveta vojska» vabi na sodelovanje v boju proti največjemu družabnemu zlu, pijančevanju, vsakega, brez razlike in koristno bi bilo res, ko bi se vsaj v pobijanju pijančevanja združili vsi trezni misleči ljudje, ampak tako gibanje bi imelo uspeh in bi se mu pridružili vsi njegov privrženci brez razlike strankarskega prepričanja samo potem, ko bi stal na čelu gibanja nepristranski človek, ne pa mož, ki je velik in odkrit sovražnik Sokolstva. S tem nikakor nočemo reči, da ni prav, ako gibanje podpira tudi oni, ki jih voditelj gibanja sovraži. Misel je dobra, gibanje zdravo in nad vse koristno in podpira naj ga vsak v svojem krogu, ampak društvo samo naj se spremeni in ako hoče, da bodo njegova lepa stremljenja podpirali vsi treznomisleči ljudje, brez ozira na strankarsko prepričanje, naj izroči vodstvo možu, ki ni tako odkrit sovražnik Sokolstva, tega važnega činitelja v našem narodnem življenju.

* **Maribor-Zg. Radgona.** Dne 13. t. m. začne redno voziti avtomobil med Mariborom in Zg. Radgono preko Sv. Lenarta. Prihajal bo v Maribor ob 8. uri zjutraj, odhajal bo pa iz Maribora ob 14. uri.

* **Vendar enkrat!** V t. zv. apaški kotlini ob Muri, ki se nahaja že več mesecev končno veljavno v naših rokah, so ostali do sedaj nemški učitelji, ki so hujskali proti naši državi. Sedaj so ti hujskači vendar odstavljeni in upamo, da se jim pokaže tudi pot preko Mure v Avstrijo, kamor jih srce vleče. Na šole v apaški kotlini pa pridejo vendar enkrat slovenski učitelji.

* **Tretji razred na brzovlaku.** Ljubljanska trgovsko-obrtniška zbornica je na merodajnih mestih predlagala, da se upelje na brzovlakah Ljubljana-Beograd tudi tretji razred, ker je drugi razred za mnoge predrag. Upati je, da se temu umestnemu predlogu ugodijo.

* **Nedotakljivost mejnikov.** Kdor bi poškodoval, ali celo prestavil mejnike, ki jih je razmejitvena komisija postavila na naši severni meji, bo kaznovan s trimesečnim zaporom in še plačati bo moral 10.000 kron kazni. Ako nevihta ali neurje pokvari mejnike, plača za njihovo obnovitev Jugoslavija polovico, Avstrija pa tudi polvico.

Ženski kotichek.

Naši posli. (II. del.) Vsak poklic in vsak stan v človeški družbi ima svoje dolžnosti. Te stanovske dolžnosti mora dobro poznati vsakdo; ki se hoče posvetiti dotičnemu stanu ali poklicu. Dolžnost gospodinje je, da vodi in oskrbuje gospodinjstvo ter nadzoruje vso hišo. Ker pa navadno ne zmore vsega sama, si vzame pomočnice, služkinje, ki imajo v prav

mnogih ozirih iste dolžnosti, kakor jih ima gospodinja. Zato je pač velike važnosti, da se priuče dekleta, ki hočejo služiti, čim preje vsega, kar jim je treba znati v gospodinjstvu.

Dekle, ki pride s kmetov v mesto, je neizkušeno, nevedno in nesamostojno; vse ji je tuje, vse novo. Ko pa se začne gibati in kretati med omikanci, se ji vidno širi obozorje; če ima dovolj dobre volje, ako je pridna in poslušna ter ima vedno odprte oči in ušesa za vse, kar vidi in sliši, se dekleta hitro izobrazuje v svojih poslih ter se ji bistri hkrati tudi duh in se ji blaži srce. Toda treba je mnogo dobre volje in mnogo vztrajnosti.

Predvsem pomnite služkinje! Ko vas je sprejela gospodinja v svojo službo ter ste stopile v krog nove rodbine, ste s tem obljubile, posvečati jej svoj čas in svoje moči! Ako tratite čas s postavljanjem, z malomarnim, počasnim in površnim delom, tedaj ji kradete čas in denar, delate ji krivico prav tako, kakor bi jo delala gospodinja vam, če bi vam kaj pritrgovala od vašega zaslužka.

Da, največ škodujejo posli svojim gospodinjam s tem, da zapravljajo po nepotrebnem dragi čas! Zlasti nekatere služkinje so v tem oziru brez vesti! Povsod postajajo in klepetajo; če jih pošleš kam, jih po cele ure ni nazaj. Kar bi imele storiti danes, store komaj jutri ali pojutrišnjem, ali pa sploh ne. In ker se delo zavlakuje, se potem zanje seveda mudi in zato se izvrši vse površno zanikarno in navidezno. Da se o tem prepričamo, treba iti v mestih n. pr. samo zjutraj na trg. Pri mesarjih, pri branjekah, v prodajalnah in zunaj po trgu, — povsod stoji služkinje v gruclah in — klepetajo. Potem se pa naenkrat domislijo svoje dolžnosti, sedaj se seveda mudi, da ne bo gospa preveč godrnjala. Dekleta torej nakupijo v naglici — (prodajalci jih že dobro poznajo ter jim vrinejo prav lahko najslabše blago) — ter pozabijo včasih kar polovico naročil. Tako treba storiti mnogokrat še enkrat isto pot iznova. Služkinja je zaradi tega vsa upehana in trudna; toda ne more se nič oddahniti. Ko se vrne domov, je že skrajni čas, da začne pripravljati za obed. Pa še prav hiteti ji je treba. Zato leti vse vprek, vse gre narobe in dostikrat se kaj potolče. Zakaj? Ker je služkinja zjutraj po nepotrebnem tratila čas, ker si ni mogla zato ničesar pripraviti. In tako gre navadno ves dan. Povsod zamuda, povsod površnost in netočnost.

Potem pa tožijo taki nemarni posli, da nimajo nikdar svobodne minute, da so sužnji, da nimajo nikakih pravic, da smejo šele pozno zvečer v posteljo, a morajo vstajati zgodaj zjutraj itd. Ne pomislijo pa, da so vsega tega navadno sami krivi. Če služkinja zjutraj in dopoldne pridno dela ter štedi s časom, potem se prav lahko po obedu nekoliko odpočije. Če jo pa čaka delo, ki bi bilo moralo biti storjeno že dan prej ali zjutraj pred zajtrkom, potem pač ne more zahtevati prostosti. Marsikateri posel potrafi po dve — tri ure na dan, ne da bi sam sploh kaj vedel za to in ne da bi se pri tem kaj odpočil; niti on, niti gospodinja nimata nobene koristi od tega.

Zato pa ne moremo dovolj toplo priporočati služkinjam, naj bodo vestne in natančne v izvrševanju svojih poslov. To pa ne samo takrat, kadar jim stoji gospodinja za hrbtom. Nasprotno! Ravno kadar ni gospodinje poleg, naj dekleta pokažejo, da tudi same kaj zmorejo, da zaslužijo zaupanje, ki ga stavi gospa vanje.

(Dalje prihodnjič).

Doživljaji mrtvega Martina.

V. Auburtin.

V tej povesti bi rad popisal, kako je sveti Martin šele po svoji smrti uvidel, da s čudeži vendar ne gre vedno tako gladko in da se najde vedno še las v juhi.

Te povesti ni morda iznašel kak moderen veterinar. Čista in prava istina je, zabeležena v «Historia Ecclesiae gallicanae», Tom. VI. pag. 54 do 372, in njena vsebina spada k zveličanju vsakega poštenega človeka. Pisec si lasti le to zaslugo, da je odkril povest med drugimi legendami in da jo sporoča današnjemu svetu, da bo deležen žarka čudežnih milosti.

Sveti Martin je že štiristo let ležal mrtev v cerkvi francoskega mesta Tours, dobro zaklenjen in spravljen v omari za relikvije. Ta omara je bila okrašena z modrim emajlom in s stariškimi draguljami. V enem teh dragih kamnov je vrezana vsa povest o ajdovskem bogu Cevsu in gospodični Ledi. Sploh je pa cela omara bila kar najlepše opremljena in vse skupaj je bilo posvečeno in na zelo dobrem glasu. Omara je seveda delala mnogo čudežev. Menihom, lastnikom relikviarne omare, so ti čudeži prinašali prav prijetne dohodka.

Toda leta 853. so se po meglenem morju pripeljali na ostrobokih svojih ladjicah možje s severa, pristali so na francoskih bregovih in takoj pričeli ropati, požigati in damam rezati trebuhe. (Niso še namreč čitali Rankejeve svetovne zgodovine in niso vedeli, da jih moramo smatrati za odlične kulturne delavce.) V naskoku so zavzeli Nantes, oplenili Saumur, in kravi soj požaroval je razsvetljeval nebo kakor pred večno sodbo. Ko so že tudi iz Toursa videli krvavo zarjo nočnih požarov, so si menihi natovarili omaro svetega Martina na rame in jo odnesli na deželo v boljše kraje.

Zdelo se je, da se svetnik zelo raduje nad to spremembo. V njegovi katedrali mu je bilo že itak zelo zahtojno in nekaj svežega zraka tudi svetniku ne škoduje. Da, tako se je razkokodakal, da je pričel delati po vsej poti število najlepših in najnavadnejših čudežev. Kamorkoli je prišel v svoji omari, je ozdravil vse bolnike do zadnjega, povsod so več milij na široko spregledali vsi slepci in shodili vsi kruljevci. Še celo gobavi so postali zopet čisti in glasno so slavili boga radi te novotarje.

Pobožni sprevod se je približal dobremu mestu Chambord, kjer sta oba pohabljenca, Heribert in Hindemar že petindvajset let posedala pred cerkvenim pragom in se preživljala od milih darov. Heribert je imel poševno nogo, Hindemar pa izrastek na popku. Te nevolje sta kazala prihaščem, ki so jima dajali vsak po en patakon. Tako sta Heribert in Hindemar prištedila že lep kupček novcev in se dobro redila od svojih hib, dasi nista bila za nobeno delo.

Ko se je sveti Martin bližal mestu Chambord in je slava njegovih del hitela pred njim, reče Hindemar Heribertu:

«Čuješ, Heriberte! Svetnik prihaja!»

«Da, pravijo.»

«Pa vse bolnike ozdravlja, če jim je to prav ali ne,» pravi Hindemar.

«Tudi naju bo ozdravil,» se ustraši Heribert.

«Svoje poševne noge ne boš več kazal ljudem,» zagrozi Hindemar.

«In za svoj popek ne dobiš nobenega bakrenega patakona več,» odgovori Heribert.

«Velika je božja vsemogočnost,» pravi Hindemar.

«In neizmerna je njegova dobrotljivost, amen,» doda Heribert.

«Heriberte,» reče Hindemar, «tu v bližini vem za staro dobro klet, ki je gotovo dvajset čevljev globoka in temna kakor rog. Tja doli tudi božja vsemogočnost ne sveti in sveti Martin gotovo ne bo tja vtikal svojega nosu.»

«Pojdiva v to luknjo,» pravi Heribert. In res sta šla v temno klet in vzela seboj prekaženo svinjsko pleče. Namenila sta se, da počakata tako dolgo v temi, dokler se svetnikova nevarnost ne spreleti.

Toda v oni dobi velike preprostosti srca je čudežna moč bila še tako jaka, da je posijala tudi v globoko in temno klet in osrečila tudi nje, ki si tega niso želeli. Svetnika so nesli mimo med petjem meniških psalmov. Glorija njegovih čudežev je daleč naokrog sijala na vse nevoljnice in v kote vseh src. V temni kleti se je Heribertova noga zopet zravnala in Hindemarjev popek je postal gladek. Ko sta zapazila to spremembo, sta se popela razjarjena iz kleti in obsipala svetnika z najbolj sočnimi kletvicami, ko so ga še nosili po ulicah med zvonjenjem vseh zvonov. Pa to jima ni nič pomagalo, ostala sta zdrava in na stara leta sta morala pričeti delati. Ker jim pa novi popravek ni bil po godu in ker ga tudi nista razumela, sta se vdala pijači, — rjavemu pivu iz pšena, — in nehala sta v razuzdanosti. Neprevidna dobrotljivost tujega svetnika je tako pogubila dve duši, ki sta že bili zapisani nebesom.

Mrtvi Martin je takrat dobro slišal kletve v svojo omaro in je to pot prvič izvedel, da čudeži in dobrote ljudem niso vedno po volji. Njegovi menihi so ga pa nosili še dalje in ga slednjič odložili v mestu Auxerre, v cerkvi svetega Germana. Tam so mislili, da to čudežni svetnik dovolj na varnem. Omaro svetega Martina so postavili na oltar poleg omare svetega Germana, v nadi, da se bosta ložja možakarja dobro razumela.

Martinus se je v tej soseski zopet potolajil in postal dobre volje. Da izkaže svojo hvaležnost za gostoljubje, je tudi tu takoj pričel delati nečuvstvo mnogo čudežev na desno in levo, nizdol in navzgor. Vsa okolica se je zgrinjala, da jo kurirajo, in Martinovi menihi, ki so posedali okrog omare, so se jedva sprosti basali mile darove. Njihovi dohodki so se tako pomnožili, da je zavist obsedla Germanove menihe. Srdili so se nad tujim svetnikom, ki razvija takšno moč, dočim je njihov svetnik bil bolj tako la la, in nazadnje so povedali kar naravnost, da ni mogoče ugotoviti, iz katere obeh omar pravzaprav izhaja čudotvorna sila. Morda je pa ravno Germanus tisti, ki baš deluje iz vpludnosti napram ljubemu gostu, tako, kakor n. pr. razkazuje tvorničar gostu tvornico v polnem obratu. Vsekakor pa naj bi se mili darovi bratski delili na dve polovici. Ko so Martinovi menihi slišali to zahtevo, so vzeli sveče iz svečnikov, s temi so pa pričeli udrihati po plešah Germanovih menihov, ki so v odgovor zavijtheli hrastove klečalnike. Na mestu tihega čiščenja je tri dni trajal bojni hrup. Ubogi Martin se je pa v svoji omari čudil in premišljal, ali zasluži človeštvo, da mu pomaga s čudeži in drugimi znamenji.

Končno sta se pa nasprotni stranki zedinili na kompromis: Napravimo poskušnjo, kateri svetnik izvršuje te čudeže? Pripeljali so iz bolnice gobavega starca in ga položili med obe omari, da vidijo, na kateri strani ozdravi. In glej: leva stran, obrnjena k svetemu Martinu, je ozdravela, desna Germanova je ostala gobava. Ta-

ko je ves svet spoznal, kdo je pravi dobrotnik, nasprotni stranki sta se pomirili in skupno zapeli slovesno himno s spremljevanjem trobent.

Sredi najlepšega petja evo nove nevšečnosti! Na pol ozdraveli gobavec se zopet pokaže na pozorišču in vpije, da ne mara takšnega zdravljenja. Doslej je bil sicer le reven gobavec, toda cel gobavec, ki je med svojimi tovariši v bolnici imel nekaj veljave! Sedaj sem pa polovičar, ne šiš ne miš. In ker nočem bezgati po cestah kakor na pol obrit pudelj iz cirkusa, žvižgam z odličnim spoštovanjem na svetega Martina in vse njegove čudeže. Vpil je tako dolgo, da je zbudil zopet velik krik in vik, in da je sveti Martinus v svoji omarici plosnil z rokama nad glavo in se vprašal, kako naj bi pravzaprav ustregel tem ljudem.

Nič jim ni preostalo, na pol ozdravljenega gobavca so morali v drugič položiti med omare, pa tokrat narobe, da se je druga plat okrenila k Martinovi omari. Seveda je tudi druga plat ozdravila in ves svet se je iznova čudil nad silno svetnikovo močjo.

Pa prisrčno zaupanje je bilo že omajano in sveti Martin je bil vesel, ko je iz Toursa prispela vest, da so se Normani že odstranili in da ni tam nobene nevarnosti več. Menihi so si ga zopet naložili na rame in ga jadrno odnesli domov. Ko je stal zopet na svojem starem mestu, se je svetnik prijetno stegoval in si mislil: «Povsod dobro, doma najbolje. Ljubo doma, kdor ga ima!»

Od te dobe je pa sanctus Martinus s svojimi čudeži zelo previden in si prej dobro ogleda svoje odjemalce. Če ni sedaj že več sto let napravil nobenega čudeža, ni temu kriva njegova svetniška impotenca, kakor pravijo neverniki, marveč previdnost. Svetnik pravi namreč, da postajajo obrazi ljudi od leta do leta bolj sumljivi. In to je mnenje, ki mu mora vsak izkušen možakar gotovo pritrditi.

Razno.

× **Koliko je v Ameriki milijonarjev?** Kot znano je Amerika dežela z največ milijonarji, seveda milijonarjev v dolarjih. Njih število znaša samo 28.226. Deset izmed njih zapravi letno preko 5 milijonov dolarjev, t. j. približno 7 milijard naših kron, devet ima letnih dohodkov 4—5 milijonov dolarjev, 14 revežev ima po 3 milijone dolarjev, 34 tako med 2 in 3 milijone. Davki seveda tudi niso preveč nizki. Na prvem mestu stoji naš stari Rockefeller, ki je plačal v preteklem letu, skupno z vojno odškodnino, malenkost od 33 milijonov, okrog 46 milijard naših kron.

× **Prebivalstvo Združenih držav.** Po zadnji statistiki znaša število prebivalstva združenih držav 105 milijonov. Newyork šteje 5 milijonov in 620 tisoč, Čikago 2 milijona 700 tisoč, Filadelfija 1 milijon 830 tisoč prebivalcev.

× **Otok Laysan ali guano-otok.** Kot znano je «guano» izvrstno sredstvo za

gnojenje zemlje, katerega so pred vojno uvažali z ladjami v Evropo. Obstoja cel otok, sestavljen iz guana, po imenu Laysan, ki ima 17 kvadratnih kilometrov in je eden od sedmih otokov v Velikem oceanu. Na otoku stanuje brezštevila jata morskih ptic. Teh ptic je preko 30 vrst. Ko nosijo ptice jajca, zbirajo ljudje ta jajca ter jih vozijo v tvornice za napravlanje raznih konserv. Na otoku je toliko ptičjega gnoja (guana), da obstoja posebno ameriansko eksportno društvo za izvažanje guana. Kontrola je na otoku zelo stroga in na otok ne more nihče, kdor nima dovoljenja amerianskih oblasti.

Za smeh in kratek čas.

Narobe svet. Nekemu kmetu je poginila krava. Njegova žena si vzame to tako k sreči, da od žalosti zboli in umre. Kmet je za ženo žaloval. Sosedje pa ga tolažijo in mu pravijo: Res je, ženo si izgubil; toda ti si krepak in mlad in dobiš lahko drugo. Ta mu ponuja hčer, drugi sestro, tretji teto. On pa pravi: Jaz revež; v tej vasi je boljše priti ob ženo, kot pa ob kravo. Komaj ti umrje žena, že ti jih ponujajo deset drugih; ko sem prišel pa ob kravo, mi ni nihče druge ponudil.

Če zobje bolijo. Neka stara ženica ni delala nič drugega kot kašljala in ljudi opravljala. Ker so jo večkrat boleli zobje, je vedno nadlegovala zdravnik. Ta pa se je hotel odkrižati in ji reče: žena! Vi se prevečkrat z jezikom zob dotaknete. Če hočete, da vas ne bodo boleli, lepo pri miru jezik za zobmi držite.

Varčna gospodinja
rabi edino

GAZELA MILO

ki je najboljša
in najcenejša

Čitajte knjige

Fajgelj D., Tik za fronto. Cena 36 K, po pošti 2 K več.
D. Kaš, Dalmatinske povesti. Cena 12 K, po pošti 1-20 K več.
Jos. Stare, Lisjakova hči. Cena 16 K, po pošti 1-20 K več.
Goncourt, Dekle Eliza. Roman. Cena 10 K, po pošti 2 K več.
Cervantes, Tri novele. Cena 10 K, po pošti 2 K več.
Čehov, Sosedje in druge novele. Cena 18 K, po pošti 1-80 K več.
Simon Jenko, Pesmi. Cena 10 K, po pošti 1-80 K več.
Jos. Jurčiča zbrani spisi. I. zv. 22 K, II. zv. 22 K, po pošti vsak zvezek 3 K več.
Dr. Derč, Dojenček, njega egovanje in prehrana. Cena 6 K, po pošti 1-60 K več.
Dr. Demšar, Spolne bolezni. Cena 10 K, po pošti 1-60 K več.
Dr. Ig. Rutar, Zbirka vojaških zakonov. Cena 36 K, po pošti 1-80 K več.
Knjige se naročajo pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6

Za občinske volitve

je za vsakogar nujno potrebno, da se seznani z novim volilnim redom.

V ta namen je pravkar izšel

Občinski volilni red za Slovenijo.

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica št. 6, in velja s poštnino vred K 4-40.

Delniška glavnicar
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerva: okrog
K 10.000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metković, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj

Sprejema: Vloge na kajžice. — Vloge na tekoči in tiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Ekontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovaške kredite pod najugodnejšimi pogoji

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje naj kulantneje

Brzjavni naslov: **Jadranska.**

Telefon št. 257.